

Tietoja Sarkia-museon rakennushistoriasta 17.10.2019

Talon osoite: Sarkiantie 199, 38300 Sastamalan Kiikka

Talon nykyinen omistaja: Sarkia-Seura r.y.

Rakennusaika ja -materiaali: todennäköisesti 1800-luvun loppupuoli, hirsi

Älä elämää pelkää,
älä sen kauneutta kiellä.
Suo sen tupaasi tulla
tai jos liettä ei sulla,
sitä vastaan käy tiellä,
älä käännä sille selkää.

(Katkelma Kaarlo Sarkian runosta Älä elämää pelkää)

Mäkituvan on todennäköisesti rakentanut 1800-luvun loppupuoliskolla Malakias Runni. Malakias oli Tilda (Matilda) Runnin aviomies sekä Hilda Runnin isä. Malakias oli ollut aiemmin Runnin talon isäntä, mutta joutunut talonsa jostakin syystä myymään.

Mäkitupa oli sen ajan mittapuun mukaan iso, ehkä Malakias Runnin aiempi isännöys vaikutti torpan kokoon. Tilda ja Malakias vihittiin avioliittoon vuonna 1861 ja heille syntyi viisi lasta. Malakias kuoli v. 1905, jonka jälkeen torppaan jäivät ainakin Tilda ja hänen naimaton tyttärensä Hilda.

Hilda Runni oli Kaarlo Teodor Sulinin (myöhemmin Sarkia) kummitäti. Kaarlon, jota myös Kalleksi kutsuttiin, äiti Aleksandra Sulin, oli kuolinvuoteellaan pyytänyt, että Hilda ottaisi pojan hoiviinsa hänen kuoltuaan ja niin hän tekikin v. 1916, kun Aleksandra kuoli keuhkotautiin. Sarkia asui mökissä vuosina 1916-23 eli 14-vuotiaasta aina ylioppilaaksi tuloonsa saakka vuoteen 1923. Sarkia sai asuttavakseen porstuan peräkamarin. Vielä ylioppilaaksi tulonsa jälkeenkin hän vieraili entisessä kodissaan, jonka tuolloin omisti Hilda Runni. Viimeisen kerran runoilija kävi kotipitäjässään v. 1931, jolloin hän kävi Tilda Runnin hautajaisissa tuoden haudalle kauniin seppeleen.

Myöhemmin runoilija siirtyi Helsinkiin, jonne Hilda Runni häntä seurasi.

Tässä Runnien mökissä Sarkia vietti monet runollisesti tuotteliaat hetkensä ja Kulmuntilan tienoo rakennuksineen, peltoineen, jokimaisemineen, kasveineen ja eläimineen eli hänen runoissaan ja elää yhä. Hilda Runni kuoli vuonna 1942 ja hänet on haudattu Kiikkaan. Sarkia kuoli Sysmässä vuonna 1945 ja hänen hautansa on Helsingin Hietaniemen hautausmaalla.

Runnien jälkeen mökissä asui Manta (Amanda) Haavisto. Mökin Manta Haavistolle osti huutokaupasta hänen poikansa Reino sodan aikana v. 1943. Manta Haaviston elämä oli rankkaa, hänen miehensä Kalle kaatui vapaussodassa ja molemmat pojat, Reino ja Valto, kaatuivat jatkosodassa. Ainoa tytär, Sylvi, kuoli keuhkotautiin. Manta Haavisto kuoli talvella 1959.

Huhtikuussa 1959 Sarkia-seuran johtokunta osti huutokaupassa Manta Haaviston perikunnalta mökin tontteineen 200.000 markan hinnasta, jolloin se siirtyi Sarkia-seuran omistukseen. Seuran johtokunta joutui päättämään asian pikaisesti, eikä sitä ehditty käsitellä yleisessä kokouksessa. Talon käytöstä ei tuolloin tehty mitään päätöstä, mutta tarkoituksena oli kaiketi säilyttää se sellaisenaan Kaarlo Sarkian elämän valottajana.

Sarkia-museota on remontoitu muutamaan kertaan ja viimeksi vuonna 2016 Lions Club Kiikka r.y:n toimesta. Nykyisin Sarkia-Seuran tarkoituksena on Sarkian perinnön vaaliminen ja tuotannon tunnetuksi tekeminen sekä Sarkia-museon ylläpitäminen.